

Consell d'Infants del Museu de Ciències Naturals de Barcelona

Índex

Introducció	3
Projecte: <i>La città dei bambini</i>	4
Consells d'infants als museus. L'exemple del <i>Parque de las Ciencias de Granada</i>	5
Creació del Consell d'Infants del Museu de Ciències Naturals de Barcelona – Parc del Fòrum	6
<i>Quines escoles formen part del projecte?</i>	8
<i>Quina és la seva estructura i funcionament?</i>	9
<i>Acte de constitució del Consell d'Infants</i>	11
<i>Què hem realitzat fins ara?</i>	12
ANNEX: La participació dels infants a Catalunya. Estat de la qüestió	Error! No s'ha definit el marcador.
<i>Xarxa de projectes de participació infantil de la Diputació de Barcelona</i> .	Error! No s'ha definit el marcador.
<i>Recerca I+D+i “Participació infantil i construcció de la ciutadania”</i> .	Error! No s'ha definit el marcador.

Introducció

El Museu de Ciències Naturals de Barcelona es plantejà la creació, durant l'any 2014, d'un consell d'infants per al Museu Blau. Amb aquesta intenció es van realitzar diverses sessions de treball amb Francesco Tonucci, pedagog impulsor dels consells d'infants a les ciutats, durant l'any 2011, 2012 i 2013.

Aquest dossier pretén, per una banda, recollir la informació bàsica d'on, com i per què sorgeixen els consells d'infants municipals; quin és el seu funcionament i en quins altres àmbits es poden portar a terme consells de nens i nenes.

El *Parque de las Ciencias* de Granada és l'única institució museística que disposa d'un *Consejo Infantil* des de l'any 2004. El Museu Blau pren com a referència el consell de Granada per treballar-ne l'estructura i el seu funcionament.

A l'annex s'inclou un estat de la qüestió del grau de participació dels infants i adolescents a Catalunya.

Finalment es detallen les fases del projecte i l'estat actual.

Projecte: *La città dei bambini*

Els consells d'infants sorgiren del projecte ***La città dei bambini*** que va néixer a Fano (Itàlia), el maig del 1991, impulsat per Francesco Tonucci, pedagog italià, investigador de l'Institut Psicològic del Consell Nacional d'Investigació, del qual més tard va presidir el Departament de Psicopedagogia.

Des d'un inici el projecte va rebutjar una interpretació exclusivament de tipus educatiu o simplement d'ajuda als nens sinó que es tractava d'un projecte amb motivacions polítiques que pretenia treballar cap a una nova filosofia de govern de la ciutat, prenent als nens com a paràmetre i com a garantia de les necessitats de tots els ciutadans.

L'objectiu no era augmentar els recursos i serveis per a la infància sinó tractar de construir una ciutat diversa i millor per a tots, de manera que els nens poguessin viure una experiència com a ciutadans, autònoms i participatius.

L'objectiu del projecte de la ciutats dels infants i els seus consells era tractar d'aconseguir que l'Administració baixés els seus ulls fins a l'altura d'un nen, per no perdre de vista a ningú. Una ciutat adequada als nens és una ciutat adequada per a tots i va caldre demostrar que el infants eren absolutament capaços d'interpretar i d'expressar les seves pròpies necessitats i contribuir al canvi de la seva ciutat, donat que les seves necessitats coincideixen amb les de la major part dels ciutadans, sobretot amb les dels més febles. Per aconseguir aquest grau de participació va caldre posar l'èmfasi en el protagonisme infantil i en el seu dret a participar en les decisions que els afecten sense ser utilitzat pels adults com a cobertura de les seves responsabilitats.

Conferència "El paper de la comunitat en l'educació dels infants". Museu de Ciències Naturals de Barcelona. 2012

Consells d'infants als museus. L'exemple del *Parque de las Ciencias de Granada*

Prenent com a referència el projecte *La città dei Bambini*, l'any 2004 s'inicia, al *Parque de las Ciencias* de Granada, el projecte *El Parque que queremos: manos a la obra*, de la mà del seu director, Ernesto Páramo, i coordinat per Paz Posse, cap del Departament d'Educació del Museu.

L'objectiu principal va ser impulsar un seguit d'accions per escoltar els suggeriments, idees i propostes dels nens i nenes en relació al funcionament, l'espai, els continguts, les activitats, etc. que el museu proposava.

Objectius:

- Crear un òrgan d'assessorament al *Parque de las Ciencias* format per la ciutadania infantil i juvenil.
- Recollir les propostes, opinions, idees, suggeriments i queixes dels nens i nenes.
- Incorporar i fer les seves propostes viables.
- Divulgar aquesta activitat a tots els nens i nenes.
- Crear vies de comunicació entre la ciutadania més jove i el Consell.
- Participar en les activitats del Museu.

La bona experiència dels nens que formaren el primer Consell Infantil (l'any 2004) els va portar a crear en Consell Juvenil (l'any 2006) amb els membres del consell infantil que no volien deixar de formar part d'aquest tipus d'experiència participativa.

Creació del Consell d'Infants del Museu de Ciències Naturals de Barcelona – Parc del Fòrum

El pla estratègic 2013-2017 del Museu de Ciències Naturals de Barcelona té com a objectiu estratègic **1.3. Promoure la participació de públics i d'organitzacions de la ciutat, de Catalunya i internacionals en la programació.**

Dins d'aquest objectiu estratègic es desenvolupa l'objectiu específic **1.3.1. Promoure la participació d'infants i joves en la programació.**

Un dels projectes que es van desenvolupar per tal d'aconseguir aquest objectiu va ser la creació d'un consell d'infants que actués d'assessor del museu, prenent com a referència els consells d'infants creats pel pedagog Francesco Tonucci dins del projecte ***La città dei bambini*** (Fano, 1991, veure <http://www.lacittadeibambini.org/>).

Els consells d'infants són un instrument adequat de les ciutats per respondre als drets dels nens i nenes reconegut en l'art. 12 de la Convenció de les Nacions Unides del 1989 sobre els drets de la Infància i l'Adolescència:

- 12.1. Els Estats membres han d'assegurar a l'infant que estigui en condicions de formar-se un judici propi el **dret d'expressar la seva opinió lliurement en tots els assumptes que afecten el nen**, tenint degudament en compte les opinions del nen, en funció de l'edat i maduresa.
- 12.2. Amb aquesta finalitat, es donarà a l'infant oportunitat de **ser escoltat** en qualsevol procediment judicial o administratiu que l'afecti, bé directament, bé per mitjà d'un representant o d'un institució adequada, d'acord amb les normes de procediment de la llei nacional.

El pla de treball que es va seguir per a la materialització del consell d'infants del Museu Blau va incloure un document d'anàlisi sobre la viabilitat de creació del consell elaborat després d'un llarg procés d'estudi i reflexió que començà l'any 2010 i que s'ha anat desenvolupant fins al 2013. Durant aquest període es van realitzar diverses sessions d'assessorament i formació a càrrec del pedagog Francesco Tonucci.

L'any 2012 es va assistir a les jornades de Participació infantil i construcció de la ciutadania que van tenir lloc al CosmoCaixa de Barcelona.

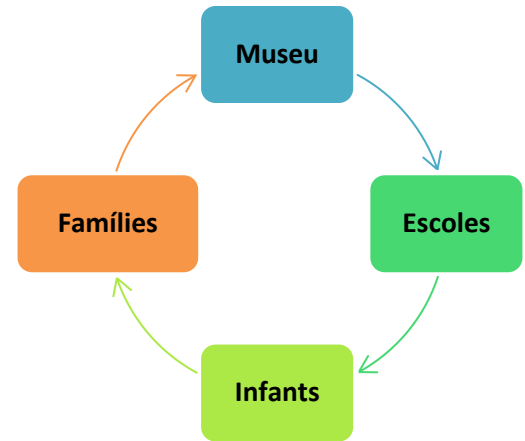
El 20 de març de 2013 es va visitar el Parque de las Ciencias de Granada per tal d'assistir a una sessió del seu *Consejo Infantil*. La visita va permetre veure exactament com funcionava, com s'estructurava, quines eren les seves funcions i quins havien estat els resultats obtinguts després de 9 anys de funcionament. Això ens va donar l'oportunitat d'analitzar-ne els punts forts i febles d'un consell d'infants creat en una institució museològica i desenvolupar unes bases sòlides per a la concepció del consell d'infants del Museu Blau.

El Museu de Ciències Naturals de Barcelona vol que el Consell d'Infants del Museu de Ciències Naturals de Barcelona-Parc del Fòrum sigui:

- Un òrgan de participació real que els permeti fer sentir les seves opinions, idees i suggeriments en relació a totes les activitats relacionades amb el museu .
- Un consell assessor del museu **expert en infantesa**, que gaudeix de la mateixa consideració que qualsevol altre dels consells assessors dels que pot comptar el museu
- Un espai de debat i trobada que faci possible el feedback museu – infants.
- Una eina educativa per les escoles que promogui el valor educatiu de la participació.
- Un instrument per plantejar millores al museu; de la seva consulta, en la mesura que sigui possible, n'han de sortir propostes executables, visibles i finalistes.
- Un òrgan per consultar-los sobre qualsevol aspecte del museu, per això el museu el dotarà d'un protagonisme real, no només formal.

En contraposició a aquests aspectes, el Consell d'Infants no és:

- Un òrgan de representació (a l'estil de propostes com la de fer de diputat per un dia al Parlament de Catalunya).
- Una simulació d'òrgan democràtic.
- Un vehicle per als suggeriments i/o queixes transmeses pels adults als infants.
- Un òrgan per prendre decisions votant.

Per tal d'aconseguir els objectius esmentats, el museu assegura i permet:

- Dota el consell d'un protagonisme real, no només formal. El consell d'infants té la mateixa consideració que qualsevol altre dels consells assessors dels que pot comptar el museu.
- La participació dels infants és un procés continuat per tal que sigui eficaç i significativa.
- El consell ha té capacitat d'influència; de la seva consulta, en la mesura que sigui possible, en sorgeixen propostes executables, visibles i finalistes.
- El Museu pot demanar l'opinió del consell d'infants en qualsevol aspecte que cregui oportú.

Quines escoles formen part del projecte?

El Consell d'Infants s'inclou dins del **projecte de proximitat** que el Museu de Ciències Naturals porta a terme en el districte de Sant Martí.

Les escoles triades per formar part del primer consell ja havien participat activament en altres projectes de proximitat realitzats pel museu:

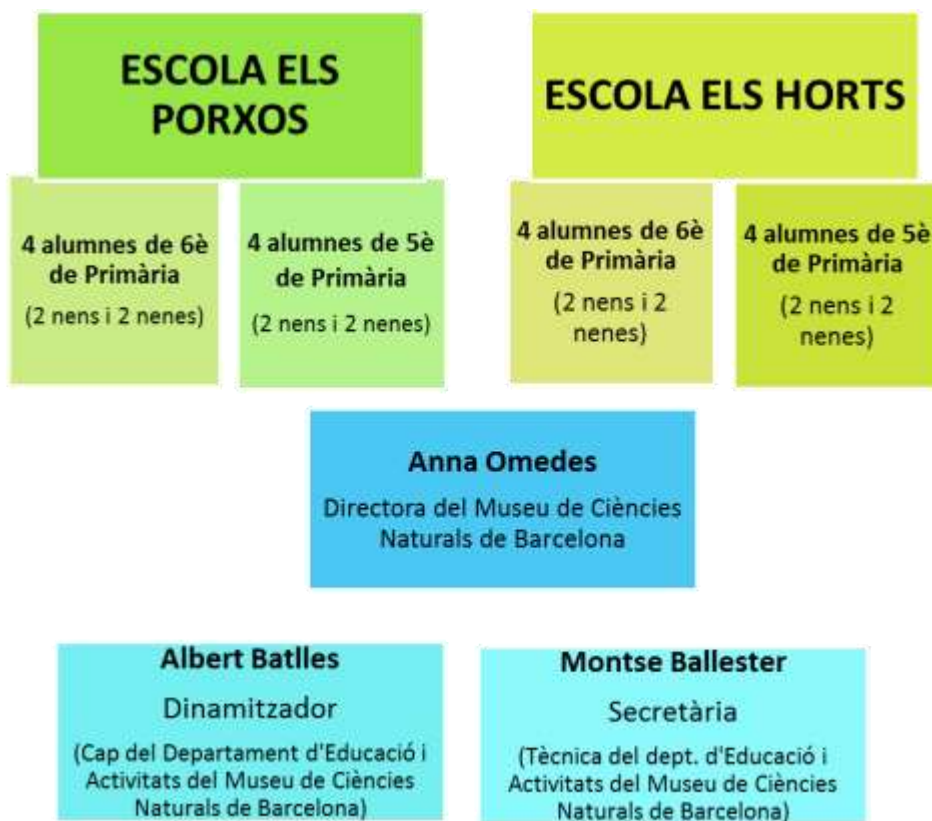
- Escola Els Horts (projecte Sant Martí com tu l'has vist, curs 2013-14).
- Escola Els Porxos (projecte *Monsieur Ardan*, curs 2012-13)

Quina és la seva estructura i funcionament?

Estructura:

- ➔ Està format per 16 nens i nenes (paritàriament) de 5è i 6è de primària de les escoles Els Porxos i Els Horts del districte de Sant Martí de Barcelona per tal de facilitar la convocatòria de les reunions de treball.
- ➔ El temps màxim de permanència en el consell és de dos anys.
- ➔ Es procura que dins del consell hi hagi membres de diferents procedències i nivells socioculturals, així com algun nen o nena amb alguna diversitat funcional física. La diversitat ens permet tenir un punt de vista més ric.

Funcionament:

- ➔ Es dona llibertat a les escoles per a què triïn els nens i nenes membres del consell de la manera que ells considerin més oportuna. Malgrat tot, des del museu es fomenta la idea que siguin escollits per sorteig entre tots els infants. Si el nen o nena escollit no vol ser membre del consell té llibertat de renunciar a la seva elecció. Escollir per sorteig genera un major compromís i sentit de la responsabilitat en l'infant perquè són conscients que prenen el càrrec per casualitat, que l'atzar ha fet que puguin ser membres del consell i que cal que demostrin que són mereixedors del càrrec.
- ➔ L'experiència del consell és i ha de ser totalment diferent a l'escolar. Els membres del consell no estan obligats ni a prendre notes, ni a escriure redaccions, ni a donar la seva opinió si no volen.
- ➔ Els consellers i conselleres no han de ser portaveus de les seves escoles o de les seves famílies sinó que són representants de les seves pròpies opinions. Podríem dir que són *experts en infantesa* i són triats per aquesta expertesa.
- ➔ Els membres del consell reben la convocatòria de reunió a casa seva, amb l'acte de la reunió anterior i amb l'ordre del dia a tractar a la sessió següent. Aquesta convocatòria també la reben els mestres de l'escola.
- ➔ Les reunions no disten molt les unes de les altres per tal de mantenir una dinàmica de treball activa i eficaç. A principis del curs escolars es determina el període de treball del consell agrupant les sessions en un quadrimestre (per exemple fer una sessió mensual d'octubre a gener o de febrer a maig). Tenen una durada aproximada d'1 hora i es realitzen en horari lectiu escolar.
- ➔ Els únics adults que assisteixen a les reunions del consell són el dinamitzador/a i el o la secretaria encarregada de prendre nota i realitzar les actes. La directora del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, com a impulsora del consell, sempre hi pot assistir-hi a instància del consell o per iniciativa pròpia. La limitació de l'assistència d'adults té com a objectiu fer possible una participació més espontània, natural i creativa que la que generalment es dóna quan intervenen adults.
- ➔ Les decisions no es prenen per votació. El consell d'infants del museu no és un consell representatiu, tal i com s'entén tradicionalment, sinó **participatiu**. Les idees bones i innovadores són escasses i si els nens i nenes voten de manera democràtica sempre són aprovades les propostes menys suggeridores, les més comunes i ordinàries, les que més

s'assemblen al pensament dels adults. Així doncs, el paper de la persona dinamitzadora és clau per poder copsar les opinions reals dels infants.

- ➔ Es tindrà en compte la possibilitat de fer grups de treball dins del consell.
- ➔ El consell pot convocar reunions extraordinàries si ho creuen convenient els seus membres.

La sala de reunions:

- ➔ El consell disposa d'una sala de reunions amb un rètol identificador a la porta.
- ➔ Per a facilitar-los la memòria col·lectiva, és a dir, la feina que fan entre sessió i sessió, la sala compta amb elements com pissarra magnètica, tauler de suro, etc.
- ➔ Les sessions de treball es realitzen al voltant d'una taula rodona a la manera d'un consell assessor.
- ➔ Tots els membres del consell disposen d'un *kit* de material (bossa, carpeta, llibreta, llapis, etc.) i d'una targeta identificadora que donarà dret a entrar amb la seva família gratuïtament tots els dies de l'any i a assistir a esdeveniments exclusius.
- ➔ Totes les sessions són gravades en vídeo per tal de poder analitzar-les posteriorment pel personal del museu i per tal que els mestres de les escoles participants en puguin ser partícips.

Acte de constitució del Consell d'Infants

La constitució del Consell d'Infants del Museu Blau es realitzà el **dissabte 25 d'octubre de 2014**, d'11 h a 13 h. L'objectiu és fer palesa la importància del consell com a equip d'assessors del Museu Blau. L'acte constà d'una benvinguda a càrrec d'**Anna Omedes**, directora del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, i d'una breu presentació de **Francesco Tonucci** i d'**Ernesto Páramo**, director del *Parque de la Ciencias de Granada*, impulsor del primer i únic *Consejo Infantil* en museus

Què hem realitzat fins ara?

Des de la seva creació els membres del Consell d'infants han realitzat diverses aportacions, algunes d'elles vinculades a les infraestructures del Museu (manca de llum, vitrines massa altes, zones de descans insuficients durant el recorregut expositiu, falta de senyalització...) i d'altres més vinculades al disseny de noves activitats.

En el cas de les primeres, els departaments implicats (atenció al públic, comunicació, exposicions...) han portat a terme informes per valorar la possibilitat d'introduir millores. Si l'informe ha valorat que calia portar a terme millores, aquestes s'han anat executant a mesura que el calendari de treball i el pressupost ho ha permès. En el cas que s'hagi valorat que la sol·licitud dels consellers i conselleres no era pertinent se'ls ha comunicat per escrit la justificació de la decisió presa.

Per altra banda, els membres del consell també han participat en el disseny de noves activitats. Durant el curs 2016-2017 van iniciar un projecte de *room escape* amb l'ajuda de les educadores del departament d'Educació i Activitats i es va realitzar una prova pilot per valorar-ne el funcionament i portar a terme els canvis pertinents. Actualment continuem treballant en aquest projecte amb l'objectiu de poder oferir l'activitat a partir del setembre de 2018.

Durant el curs 2017-2018 estem redissenyant la Bici-NAT del museu per tal de donar-li un nou ús.

Però no només es realitzen reunions de treball amb la intenció de desenvolupar projectes sinó que també assisteixen a les pre-inauguracions de les exposicions temporals i es realitzen sortides a altres museus de la ciutat.